

รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง อริยสัจ ๔

ครูผู้สอน ครูวิชิต ล้อยศ

ครูศิริพร สีนสมุทรไทย

เรื่อง อริยสัจ ๔

จุดประสงค์การเรียนรู้

(ด้านความรู้)

- อธิบายความหมายและองค์ประกอบของอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาอื่น ที่นักเรียนนับถือได้ถูกต้อง

(ด้านทักษะ กระบวนการ)

- ประยุกต์ใช้อริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่อื่น นักเรียนนับถือ กับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

(ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์)

- ใฝ่เรียนรู้
- มุ่งมั่นในการทำงานเป็นกลุ่ม

(คุณลักษณะเฉพาะ)

- เห็นความสำคัญของอริยสัจ ๔ ในฐานะของแก่นพระพุทธศาสนาโดยสามารถอธิบายปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้

กิจกรรมก่อนนบทเรียน

คำชี้แจง : ให้นักเรียนจัดกลุ่มจำนวนเท่า ๆ กัน หรือ ตามความเหมาะสมของจำนวนสมาชิกภายในห้อง (ครู/นักเรียนปลายทาง) จากนั้น ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ครบถ้วน ถูกต้อง และรวดเร็ว

กิจกรรมก่อนนบทเรียน

คำชี้แจง (ต่อ) : โดยเขียนคำตอบลงในกระดาษสมุด หรือกระดาษ A๔ หากกลุ่มใดเขียนคำตอบได้ครบถ้วนก่อนให้ทั้งกลุ่มยกมือขึ้น พร้อมเปล่งเสียง “เฮ” พร้อมกัน หลังจากนั้นครูจะเดินไปตรวจคำตอบ

กิจกรรมก่อนนบตเรียนน

คำชี้แจง (ต่อ) : กลุ่มที่ตอบถูกต้องเป็นกลุ่มแรกจะได้รับ ๒ ดาว หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ตามความเหมาะสม (ครูปลายทาง) ส่วนกลุ่มถัด ๆ ไปจะได้รับ ๑ ดาว

หมายเหตุ : หากสะสมได้ทั้งหมด ๒๐ ดาว สามารถนำมาแลกเป็น ๑ คะแนนประจำหน่วยได้ทันที

กิจกรรมก่อนบทเรียน

คำถาม : หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
หลักธรรมใดที่นักเรียนให้ความสนใจมาก
ที่สุด เพราะเหตุใด (คนละ ๑ หลักธรรม)

หมายเหตุ : ให้นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกันตอบคำถาม
โดยสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นหรือคำถามดังกล่าว
ได้ตามความเข้าใจ และทัศนคติของนักเรียน

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง อริยสัจ ๔

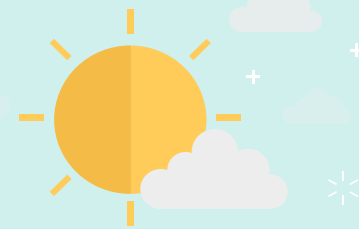
หลักอริยสัจ ๔ เป็นหนึ่งในบทพระธรรม **“ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร”** พระธรรมเทศนาที่มีคำสอนของทางเดินสายกลาง หรือ **“มัชฌิมาปฏิปทา”** หมายถึงหนทางดับทุกข์ หรือ มรรคมีองค์ ๘ และ อริยสัจ ๔ ประกอบด้วย ทุกข์, สมุทัย, นิโรธ, มรรค แม้ว่าหลักธรรมอริยสัจ ๔ จะมีเพียงองค์ประกอบหลัก ๔ ประการเท่านั้น แต่สาระสำคัญของอริยสัจ ๔ คือเป็นหลักธรรมที่ควรละ

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง อริยสัจ ๔

และหลักธรรมที่ควรรู้สามารถนำมาศึกษาและ
ประพฤติปฏิบัติตามในแนวทางของมรรคธรรมที่
ควรเจริญ

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง อริยสัจ ๔

ทั้งนี้ ยังเป็นเส้นทางที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้และนำมาสั่งสอน เทศนา
เผยแผร์ให้แก่พระสาวกและพุทธบริษัททั้ง ๔ (ภิกษุ, ภิกษุณี, อุบาสก,
อุบาสิกา) เป็นหลักธรรมของความจริงอันประเสริฐ “อริยสัจ ๔” คือแนวทาง
ของการดับทุกข์ การปฏิบัติตามหลักธรรมอริยสัจ ๔ อยู่เป็นประจำเสมอ ๆ
นั้น จะช่วยทำให้ รู้เข้าใจ เกิดสภาวะของการไตร่ตรองตามสถานการณ์จริง
ของหนทางดับทุกข์ได้

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง อริยสัจ ๔

ความหมายของอริยสัจ ๔ :

อริยสัจ ๔ คือ ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ อันเป็นหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา มีดังนี้ **ทุกข์** คือ ความจริงที่ว่าด้วยความทุกข์, **สมุทัย** คือ ความจริงที่ว่าด้วยเหตุให้เกิดทุกข์, **นิโรธ** คือ ความจริงที่ว่าด้วยความดับทุกข์ และ **มรรค** คือความจริงที่ว่าด้วยทางแห่งความดับทุกข์

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง อริยสัจ ๔

ความหมายของทุกข์ : ทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ

กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ต่างก็มีความทุกข์ด้วยกัน
ทั้งนั้น ความทุกข์จึงเกิดขึ้นกับใครก็ได้ทุกขณะ เราจึงไม่ควรประมาทและ
พร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความจริงของทุกข์นั้น ๆ

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง อริยสัจ ๔

ความหมายของสมุทัย : สมุทัย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์

กล่าวคือ สาเหตุที่ทำให้เกิดกิเลสขึ้น ทำให้จิตใจและร่างกายเกิดความทุกข์ จากสถานะของตัวต้นเหตุ ดังนั้นตัวสมุทัยธรรมที่ควรละ จะทำให้สู่หนทางแห่ง การดับทุกข์ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง อริยสัจ ๔

ความหมายของนิโรธ : นิโรธ คือ การพ้นจากความทุกข์ การดับจากความทุกข์
กล่าวคือ การขจัดซึ่งตัวกิเลส หรือการละจากตัวตัณหาทั้ง ๓ ประการ (กามตัณหา, ภวตัณหา และวิภวตัณหา) ที่มีอยู่ในสมุทัยออกไปได้สำเร็จ ซึ่งนิโรธคือผลของมรรค และเป็นหลักธรรมสำหรับการบรรลุนั่นเอง

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง อริยสัจ ๔

ความหมายของมรรค : มรรค คือ วิธีการดับทุกข์ หนทางของการดับทุกข์

กล่าวคือ มรรคในอริยสัจ ๔ คือเป็นสาเหตุของนิโรธ เป็นหลักธรรมที่ควรเจริญตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับมรรค มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อริยมรรคมีองค์แปด เนื่องจากมรรคมีองค์ประกอบด้วยของ มรรค ๘ ประการ ด้วยกันที่เป็นเส้นทางแห่งการพ้นทุกข์ มีศีล มีสมาธิ และมีปัญญา

กิจกรรมประจำบทเรียน (๑)

กิจกรรมกลุ่ม **เรื่อง** ตัวฉันกับอริยสัจ ๔

คำชี้แจง : ให้นักเรียนร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของแต่ละคนที่มีความสอดคล้องกับหลัก อริยสัจ ๔ (ปัญหาที่ทำให้เกิดความทุกข์ สาเหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์และวิธีการดับทุกข์) โดยแต่ละกลุ่มต้องกำหนดผู้จัดบันทึกเรื่องราวของเพื่อนแต่ละคนลงในสมุด พร้อมเลือก ๑ เรื่องที่น่าสนใจเพื่อใช้ในการนำเสนอ

กิจกรรมประจำบทเรียน (๒)

กิจกรรมรายบุคคล **เรื่อง** ตัวฉันกับอริยสัจ ๔

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ครบถ้วน (พร้อมนำเสนอ)

- ๑) อริยสัจ ๔ คืออะไร
- ๒) อริยสัจ ๔ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง ให้ระบุพร้อมความหมาย
- ๓) อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมที่เป็นแก่นของพระพุทธศาสนาอย่างไร
- ๔) ให้นักเรียนยกตัวอย่างสถานการณ์ การนำอริยสัจ ๔ มาใช้กับการ

ดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง

ตัวอย่างเอกสาร

ใบงานที่ **เรื่อง ตัวฉันกับอริยสัจ ๔**
หน่วยการเรียนรู้ที่ **๒ สืบสานหลักคำสอน**
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ **๑ อริยสัจ ๔**

ใบงาน เรื่อง **ตัวฉันกับอริยสัจ ๔**
หน่วยการเรียนรู้ที่ **๒ สืบสานหลักคำสอน**
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ **๑ อริยสัจ ๔**
รายวิชา **สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๑**
ภาคเรียนที่ **๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓**

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ครบถ้วน (พร้อมนำเลขขอ)

๑. อริยสัจ ๔ คืออะไร

.....
.....
.....

๒. อริยสัจ ๔ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง ให้ระบุพร้อมความหมาย

.....
.....
.....

๓. อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมที่เป็นแก่นของพระพุทธศาสนาอย่างไร

.....
.....
.....

๔. ให้นักเรียนยกตัวอย่างสถานการณ์ การนำอริยสัจ ๔ มาใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง โดย อธิบายตามองค์ประกอบของอริยสัจ ๔

ชื่อสถานการณ์ของนักเรียน คือ.....

เหตุการณ์ที่เกิด.....

.....
.....
.....

การนำอริยสัจ ๔ มาใช้ในสถานการณ์.....

.....
.....

ชื่อ - นามสกุล ชั้น เลขที่.....

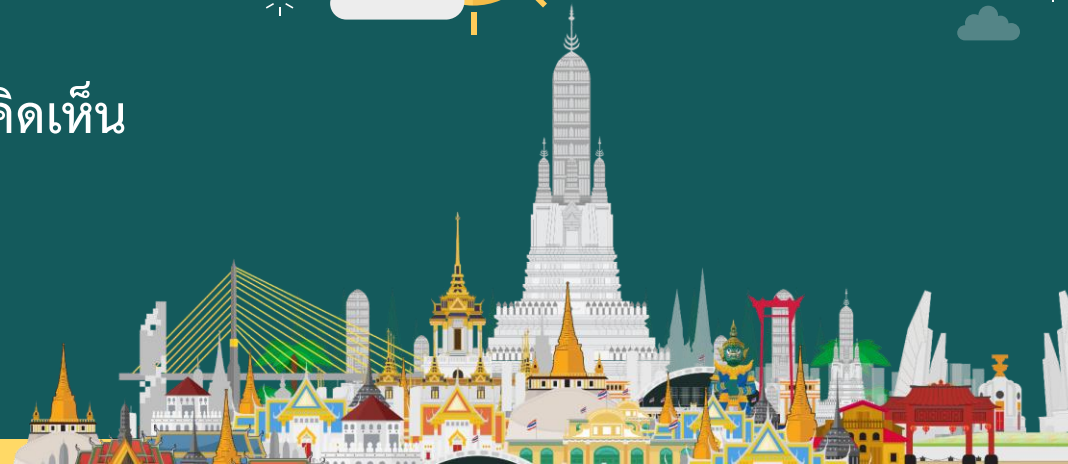
ประเด็นอภิปรายร่วมกัน

เรื่อง อริยสัจ ๔

นักเรียนได้ความรู้อะไรบ้างจากการศึกษาและทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับหลักอริยสัจ ๔ และนักเรียนคิดว่าจะนำหลักอริยสัจ ๔ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

หมายเหตุ : ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายโดยสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวได้ตามความเข้าใจ และทัศนคติของนักเรียน

ฝากถึงครูและนักเรียนปลายทาง

เรื่อง อริยสัจ ๔

เอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบในการเรียนการสอน รวมทั้งการรับชมเทป
บันทึกภาพการสอนย้อนหลัง คุณครูสามารถเข้าไปดาวน์โหลดและรับชมได้
ที่ www.dltv.ac.th และหากมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมสามารถส่งข้อความผ่าน
ทางอินบ็อกซ์ของ Page Facebook มุลินิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
ในพระบรมราชูปถัมภ์ DLTV

ฝากถึงครูและนักเรียนปลายทาง

เรื่อง อริยสัจ ๔

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง แก่นคำสอนศาสนาต่างๆ

สิ่งที่ต้องเตรียม : ใบงาน เรื่อง แก่นคำสอนของศาสนาต่าง ๆ

สำหรับนักเรียน : ให้นักเรียนไปศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแก่นคำสอนศาสนาต่าง ๆ มาเบื้องต้นก่อนล่วงหน้า

